

geluk met dit bijzonder jubileum en herinnert zich nog dankbaar het vele werk, dat de apotheker Hollman verzet heeft voor de opbouw van de tentoonstelling „De oude apotheek van het Maasland”, die verleden jaar in ons museum gehouden werd.

VERSLAG VAN DE JAARVERGADERING TE EPEN OP ZONDAG 12 JUNI 1960.

Aanwezig waren de dames v. d. Mijll Dekker en Janssen en de heren Kruytzer, Mommsers, Wassenberg, Dijkstra, van Boven, Willemse, Sterken, van der Kruk, Paulussen, Sniekers, de Heer, v. d. Leeuw, Hekking, Stevens, Grégoire, Geurts, van Nieuwenhoven, alsmede enkele introducée's. Van mevr. Minis en de heer Pijpers waren berichten van verhindering binnengekomen.

Bij de opening herinnert de voorzitter eraan, dat het 23 jaar geleden was, dat een jaarvergadering in Epen gehouden werd. Deze stond onder leiding van rector Cremers. In het toenmalige bestuur zaten van de huidige bestuursleden alleen Pater Schmitz en de heer Mommsers. De laatste was toen al „terstond herkiesbaar”. Ook was pastoor Oberjé aanwezig, die begroet werd als pastoor, burgemeester en veldwachter tegelijk.

Dan brengt de secretaris verslag uit over het jaar 1959:

Het aantal leden is op verheugende wijze toegenomen met ongeveer 10%, zodat wij nu 570 leden tellen. Deze groei is onder meer te danken aan de stijgende belangstelling uit Noord-Limburg, met name uit Venlo en Venray. Helaas maken deze nieuwe leden nog onvoldoende gebruik van de mogelijkheid, die ons Maandblad hen biedt voor het publiceren van hun bevindingen en waarnemingen. Dat is jammer. Een groot deel van de provincie blijft daarvoor onbeschreven. Misschien is het dienstig erop te wijzen, dat een waarneming niet behoeft te worden verwerkt in een lang artikel: een kort briefje aan het bestuur is reeds voldoende, en wordt op de maandvergadering in Maastricht medegedeeld. Het beschreven feit komt dan van zelf in het verslag.

Niet minder dan 10 leden ontvielen ons door de dood. Voor een deel hebben zij trouw, soms zelfs van de eerste jaren van het bestaan van ons Genootschap af, zeer actief medegewerkt

aan de verspreiding van de liefde voor de levende natuur en voor de wetenschap. Het zijn Pastoor Welters, J. J. H. van Wersch, K. H. Hamelink, Dr. E. C. M. A. Batta, P. L. H. Cremers, Ir. Ch. Schols, H. Fr. X. Cremers, dokter Neelen, K. P. A. H. Bloemen en L. L. Mertens.

In Heerlen nam de deelname aan de excursie's gestadig toe, terwijl daar helaas de belangstelling voor de maandvergaderingen beperkt blijft tot een kleine maar selecte groep. In Maastricht blijven de maandvergaderingen voldoende leden trekken. Voor vogelzangexcursies, in afdelingen van de K.N.N.V. vaak sterke trekpleisters, kan men hier in het algemeen slechts onvoldoende deelname verkrijgen.

Op de jaarvergadering te Weert op 24 mei werd tot lid van het bestuur benoemd Dr. S. J. Dijkstra, in de vacature, die ontstaan was door het overlijden van de heer F. H. van Rumelen.

De voorzitter heeft het genootschap vertegenwoordigd bij de opening van het Proefstation voor de Champignoncultuur te Horst op 6 juli.

Vervolgens krijgt de penningmeester het woord voor het uitbrengen van het financieel verslag over 1959:

Wat de werkelijk ontvangen en uitgegeven bedragen betreft, overtreffen de inkomsten de uitgaven met ongeveer f 500,—.

Van de Enci werd ontvangen een bedrag van f 1260,— als bijdrage in de kosten van de artikelen over het Sint Pietersberg-onderzoek.

De Rekening van Publicatie XI was groot f 5928,47. Hiervan werd door het Genootschap in 1959 betaald f 1928,47, waarbij f 1000,— die in 1958 voor dit doel geschonken werden door de Uyttenboogaart Eliasen-stichting. Er bleef dus nog een bedrag van f 4000,—, waarvan de stichting Z.W.O. rechtstreeks aan de drukker betaalde f 3000,—, zodat er dus aan het einde van het jaar nog f 1000,— door het Genootschap zelf betaald moest worden.

Het Anjerfonds schonk f 500,—, die echter bestemd zijn voor 1960.

Dit alles mede in aanmerking nemend, is er dus een nadelig saldo van ongeveer f 1000,—.

Naast een dankwoord aan de provincie Limburg, de gemeente Maastricht, en de begunstigers past hier dus wel een bijzonder woord van dank aan de stichting Z.W.O., de Uyttenboogaart Eliasen-stichting en de directie van de

Enci, zonder wier steun de financiële positie van het Genootschap zonder meer hopeloos zou zijn geweest.

Zeker mag niet onvermeld blijven, dat het vooral het onvermoeid ijveren van onze voorzitter, bijgestaan door de secretaris, is geweest, waardoor het Genootschap al deze extra-steun heeft weten te verkrijgen.

Wat betreft de bijzondere bijdrage, die voor het jaar 1960 aan de leden gevraagd is in verband met het a.s. jubileum van ons genootschap, kan voorlopig worden meegedeeld, dat tot 1 juni 1960 werd ontvangen een bedrag van f 292,— van 64 leden, verdeeld als volgt:

7	maal	f	1,—	=	f	7,—
20	"	f	2,50	=	f	50,—
35	"	f	5,—	=	f	175,—
1	"	f	10,—	=	f	10,—
1	"	f	50,—	=	f	50,—

De hoofdredacteur van het Natuurhistorisch Maandblad en de Publicaties brengt verslag uit. Uit de inhoudsopgave van het Maandblad blijkt het veelzijdig karakter van het tijdschrift, en dat niet alleen, het is ook aktueel: Darwin wordt herdacht; de tapijtkever, die overal in den lande een angstpsychose veroorzaakt, krijgt zijn plaats; de eerste waarneming van het paaien van de rivierprik in Nederland wordt beschreven en de eerste wilde kat doet zijn intrede in ons land. Belangrijk ook zijn de bijdragen over de foraminiferen van het Krijt van Zuid-Limburg, daar het Krijt, in het bijzonder het Maastrichtien, in het brandpunt van de belangstelling staat. Ook wordt grote aandacht geschonken aan de mededelingen van de leden, dank zij de zorg, die de secretaris aan de verslagen van de maandvergaderingen besteedt. Pas verschenen boeken worden besproken. En zo menen wij de juiste sfeer te hebben gevonden.

Van de Publicaties verscheen Reeks XI: „Notes on the genus *Salomona Blanchard*” van de hand van onze oud-voorzitter, de heer C. Willemsse. Voor deze uitgave ontvingen wij van Z.W.O. een subsidie van f 3000,— en van de Uyttenboogaart-Eliassen-Stichting f 1000,—, een bewijs, dat deze publicatie van wetenschappelijke zijde hoog werd aangeslagen.

De kascommissie heeft de administratie en de financiën van de penningmeester in orde bevonden, zodat hem onder dankzegging kwijting kan worden verleend.

Dokter Willemsse informeert naar het bedrag waarmede de gezamenlijke mijnen subsidiëren. Hij meent dat het bedrag van f 250,— toch wel wat aan de lage kant is. De heer van der Kruk wijst erop, dat van de gemeente Heerlen helemaal geen subsidie ontvangen wordt, terwijl daar toch vele leden (66) zijn, er maandelijks excursie's en vergaderingen worden gehouden,

Hoeve Vernelsberg, de enige hoeve in Nederland, die op een rots gebouwd is.

Foto V. Sniekers.

en er een levendig contact bestaat met natuurwachten en vooral ook met het geologisch bureau. Hij belooft pogingen te zullen aanwenden bij bevoegde instantie's, en vraagt, hem daarvoor de nodige gegevens te willen verstrekken, hetgeen hem gaarne wordt toegezegd.

In de nieuwe kascommissie worden benoemd de heren Grégoire en van der Leeuw.

De bestuursleden, die aan de beurt van aftreden zijn, worden bij acclamatie herkozen.

Bij de rondvraag dringt dokter Willemsse er op aan, dat een lijst zal worden gepubliceerd van alle tijdschriften, die in ruil voor de uitgaven van het genootschap worden verkregen. De heer Wassenberg meent, dat deze uitgave door de gemeente Maastricht zal moeten worden bekostigd. Het gaat hier immers om haar eigendom. De heer Mommers zou ook gaarne een ledenlijst zien verschijnen, b.v. bij gelegenheid van het jubileum. De voorzitter zegt hem toe, te zullen trachten, deze in het decembernummer te publiceren, wanneer de financiële positie van het genootschap dit tenminste toelaat. De heer van Nieuwenhoven bepleit regionale vergaderingen te houden op initiatief van het bestuur, ten einde

gegevens te gaan halen voor het maandblad uit die streken van de provincie, die tot nu toe praktisch onbeschreven blijven. **Dr Dijkstra** zag gaarne een schrijven uitgaan naar Staatsbosbeheer of Limburgs Landschap, om erop aan te dringen dat de Heimansgroeve zal worden schoongemaakt. Op de excursie zal blijken dat het oerwoud daar zijn rechten heeft hernomen. De heer **Stevens** vraagt naar rondleidingen in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht. De heer **van der Leeuw** dringt erop aan dat juist in dit jubileumjaar het werk van het genootschap onder de jeugd in toenemende mate zal worden bevorderd. Hij twijfelt eraan of het Staatsbosbeheer in de nieuwe reservaten wel op de goede weg is, wanneer het terug wil naar het bos, zoals het vroeger was, zonder ingevoerde bomen en dieren. Hij zou het met name zeer betreuren, wanneer de *Acacia* geheel zou moeten verdwijnen. Tenslotte acht hij het schadelijk voor de goede gang van zaken in het genootschap, dat het Maandblad nog altijd slechts om de twee maanden verschijnt. De voorzitter antwoordt hem dat hij zich over de jeugd niet al te veel zorgen behoeft te maken. Uit de verslagen van het Natuurhistorisch Museum blijkt, dat het momenteel druk wordt bezocht door leerlingen in schoolverband, zelfs van buiten de provincie, en dat aan dit museumbezoek heel vaak een excursie wordt gekoppeld onder leiding van de secretaris, in zijn functie van contactbioloog van de gemeente Maastricht. Ook onder de onderwijzers, en vooral ook onder de a.s. onderwijzers wordt hard gewerkt. Wat de plannen van het Staatsbosbeheer betreft, maakt de voorzitter zich geen zorgen. Dat is hier in het zuiden beslist in goede handen. Tenslotte ziet ook hij wel bezwaren in het tweemaandelijks verschijnen van het maandblad. Maar wanneer de afleveringen te klein van omvang worden, zal de algemene leesbaarheid ervan achteruitgaan, omdat er dan naast de wetenschappelijke artikelen en de verslagen van de maandvergaderingen geen plaats meer zal zijn voor lange populaire opstellen. Een voorstel van de heer **Hekking** om excursie's en vergaderingen per stencil te convoceren moet de voorzitter van de hand wijzen wegens de te grote kosten en het extra werk, die deze manier van werken met zich meebrengen.

Keurig op tijd sluit de voorzitter vervolgens de bijeenkomst onder dankzegging aan de aanwezigen voor de betoonde belangstelling.

Dr. Dijkstra doceert aan de Heimansgroeve.
Foto V. Snickers.

Na het gezamenlijk middagmaal begon om twee uur de excursie, die onder leiding stond van **Dr Dijkstra**. De weg voerde door het Geuldal, waar de heer Dijkstra uitleg van de geologische structuur van het Geuldal en omgeving en de begroeiing van de bodem gaf (zie vorig Maandblad). Vanzelfsprekend werd langere tijd stil gestaan bij de Heimansgroeve, die op het ogenblik in deplorabele toestand verkeert. Er zal echter aan gewerkt worden. Zo bereikten wij de grens en klommen toen langs Cottessen omhoog. Door het Vijlenerbos — even werd gecontroleerd of de naam Zevenwegen ook wel juist was — en langs de rand van het Elzetterbos kwamen wij terug in Epen, waar de voorzitter de heer Dijkstra hartelijk dankte voor de leiding van deze welgeslaagde excursie.

VERSLAGEN VAN DE MAANDVERGADERINGEN

te Heerlen op 13 april 1960.

De heer van Loo bracht weer een schat van bloeiende planten mee uit de botanische tuin te Terwinselen, waaronder zeldzaam voorkomende variëteiten, zoals *Osmarea burkwoodii*, een kruising tussen *Phillyrea decora* en *Siphon osmantthus delavayii*, die in 1928 tot stand is gekomen. De plant behoort tot de Oleaceae, behoudt 's winters het leerachtige blad en bloeit met witte sterk riekende bloemen. Ook de *Syringa pinnatifolia* is niet algemeen. Het is een sering met geveerde bladeren, afkomstig uit China. Ook toonde hij de rimpelgal op het blad van de rode aalbes, veroorzaakt door een bladluise, *Crypto-*

myzus ribis. Deze gal vertoont meestal verscheidene rimpelingen, verenigd tot grote blaasvormige uitstulpingen, die van boven rood gekleurd zijn. Op de uitgeholde zijde zijn deze bezet met gelede klierdragende vormingen, die er als korte haren uitzien. De heer Bzerens had een voorwerp bij zich dat in vorm en grootte gelijkenis vertoonde met de broes van een gieter. Het werd door de heer van Loo herkend als de schijnvrucht van de Lotus-plant, *Nelumbium nelumbo*. Het ontstaat door uitgroeiing van de gele bloembodem. Erin bevinden zich in open holten de eenzadige vruchten.

Dr. Dijkstra had *Adoxa moschatellina*, Muskuskruid meegenomen, een onaanzienlijk plantje, dat toch enkele geheimen heeft. Muskuskruid komt hier overal voor in vochtige bossen en langs beken. Het plantje kan gemakkelijk verwisseld worden met Bosanemoon, vooral na de bloei. De bloeiwijze bestaat uit een steeltje op de top ervan 5 bloempjes, het geheel doet denken aan een dobbelsteen. Na de bloei boort dit steeltje zich in de losse bosbodem, waar de vruchten rijpen. Na de ontkieming worden dunne draden gevormd, welke zich in allerlei richtingen verspreiden en hier en daar knoppen vormen, uit welke zich de jonge planten zullen ontwikkelen. Op deze wijze komen deze niet op een hoopje te staan. Over de systematische plaats van *Adoxa* tast men in het onzekere, sommige auteurs plaatsen het bij *Saxifraga*, en de bloeiwijze doet inderdaad wel denken aan die van de Aalbes. Anderen maken een aparte familie, bestaande uit één geslacht, met één soort n.l. *Adoxa*. Op een bijeenkomst onlangs te Sheffield gehouden deelde Prof. Erdtman uit Stockholm mede, dat stuifmeelkorrels en sporen erg conservatief blijken te zijn. Planten hebben zich ontwikkeld in de loop der eeuwen en zijn vaak dermate veranderd, dat men hun onderlinge verwantschap nauwelijks meer kan aantonen, maar sporen en pollenkorrels bleven vaak onveranderd. Hij meende, dat hij uit een gemeenschappelijk patroon van deze vergaande conclusies kon trekken betreffende hun systematische plaats. Op een vraag wat hij wel van *Adoxa* dacht, gaf hij het verrassende antwoord, dat deze grote overeenkomst bezat met stuifmeel van *Sambucus ebulus* de Kruidvlier. Reeds Hooker had in die richting gedacht.

De heer Bult vertelde iets over de levensgewoonten van de Zwarte Specht, een vogel die

zich de laatste jaren hier steeds meer gaat thuis voelen. Daarna werden enige grammfoonplaten gedraaid, opnamen van enige welbekende vogelgeluiden.

Br. Arnoud deed de volgende mededeling over een geschrokken vuurpadje: Het vuurbuikpadje, *Bombina variegata*, heeft me op 9-4-'60 een verrassing bezorgd. Ik vond er een viertal van in een holletje onder stenen. De buik had in het donker een sprekende oranjekleur en ik hoopte daarom eindelijk 'ns met het echte vuurbuikpadje, *Bombina bombina*, te doen te hebben. In nam er een van mee. Bij het overbrengen in een doosje onderging het dier een merkwaardige verandering. De rug zakte door en voor- en achterpoten rezen omhoog, hun onderkanten lagen zowat in een horizontaal vlak. De tenen waren gespreid. Uit de 4 voetvlakjes lichtten 4 oranjegele vlekken fel op, terwijl verder de pootjes, de kop en de rug door een grauwe kleur in de toon van de omgeving werden opgenomen. Het was of het diertje plotseling in die houding verstijfd was. Toen ik het later uit het doosje haalde zat het dier onder een laag schuim, alsof het in fijne zeepsopbellen was ondergedompeld. Het zat hierin overigens in normale houding. Men zegt, dat dit schuim bij grote angst geproduceerd wordt. Het is een product der kliersappen. De klieren, die het afscheiden zitten in wratten, die de rug en de bovenkant van de achterschenkels bedekken. Het kliervocht, dat ook andere padden kunnen ontwikkelen, heeft een zekere scherpte. Bij dit padje overtreft de giftigheid hiervan, die van de gewone pad. *Bufo bufo*. Bij determinatie vond ik, dat mijn exemplaar op de rug geen zwarte vlekken had, de wratten waren niet regelmatig in bepaalde reeksen geplaatst, de buik vertoonde geen witte stippels en de tenen waren niet zwart. Een roodbuikpadje was het dus niet.

te Maastricht op woensdag 11 mei 1960.

De tafel in de bibliotheek is deze avond gesierd met bloemen ter viering van de tachtigste verjaardag van de heer Edm. Nyst. De voorzitter spreekt hem hartelijk toe, en dankt hem voor de trouw waarmee hij meer dan 40 jaar lang zo goed als elke vergadering heeft bezocht. De jubilaris antwoordt op de hem eigen manier met enkele geestige woorden. De jaren van zijn kindsheid zijn als het ware opnieuw

begonnen zoals uit enkele opgetreden lichamelijke ongemakken blijkt. Desondanks zal hij gaarne behulpzaam blijven, zo lang als hij kan.

Mevr. Minis herdenkt de heer Jac. Brouwers, die overleden is. Hij was een groot vogelkenner en een bekend jager. Van hem is o.m. de zeearend afkomstig, die in de vogelzaal van het museum met uitgespreide vleugels staat opgesteld en die hij geschoten had in Zeeland. Onder de schuilnaam „Tom” verschenen zijn artikelen in de courant. Ook een keer in het Maandblad.

De heer Toussaint uit Terwinselen doet mededeling van de vondst van de moerasandijvie, *Senecio tubicaulis* Mansf., op Paasdag, 17 april 1960, op het mijnterrein van Staatsmijn Wilhelmina aan de noordzijde van de steenberg.

De vindplaats wordt aan de zuidzijde door de steenbergen begrensd en aan de oost- en noordzijde door lange dammen van zand- en leisteen ter hoogte van 25 tot 30 meter. Naar het westen ligt het terrein open.

Het ingesloten gebied ligt in het brongebied van de Strijthagerbeek. De noordelijke dam bedekt nagenoeg de gehele voormalige „huiswei” der hoeve Overstehof, een oud leengoed, dat eertijds „Over-Strijthagen” heette.

In de laagte aan de noordvoet van de steenbergen zijn plassen, waarin allerlei waterplanten vegeteren, vooral riet, biez en in het vrijwel dichtgeslibde westelijke deel tussen de waterplanten veel *Tussilago farfara* L. Dit grote hoefblad woekert zeer sterk over het gehele terrein.

De vindplaats van de moerasandijvie.

Foto M. Grubben.

Senecio tubicaulis, de moerasandijvie.

Foto M. Grubben.

Op enkele plaatsen schieten een paar krachtig ontwikkelde exemplaren van de grote kaardebol recht omhoog. Tussen de dikke steenblokken aan de zuidelijke voet van de dam, die de laagte aan de noordzijde afsluit, vegeteert de *Senecio tubicaulis* en wel voornamelijk op vier plaatsen, waar bronwater uit de noordelijke wand der laagte onder de steendam uitvloeit. Er stonden 11 exemplaren — zowel eenjarige als tweejarige — waarvan er een naar de tuin van het Natuurhistorisch Museum en een naar de Botanische Tuin van Terwinselen is overgebracht.

De Flora van Heukels, bewerkt door Dr. S. J. van Ooststroom (1956), vermeldt op pag. 623, dat het areaal van de Moerasandijvie in ons land begrensd wordt door de lijn: Zuid-Beveland — Dordrecht — Nijmegen en in Zuid-Limburg ontbreekt. Als groeiplaatsen worden aangegeven: pas drooggevalen niet zilt land en vers afgestoken veengrond.

De Flora van Heinsius en Thijssse (1942) zegt op pag. 1028: areaal noordelijk Europa — hier te lande zuidgrens; in enkele moerassen, op aan-

geplempt land of ingedijkt land veel, overigens niet te vinden.

In de aantekeningen van Dr. de Wever lezen wij, dat de plant in ons gebied niet voorkomt. Wel in Belgisch Brabant en in het Rijnland. Zij zou o.a. gevonden zijn te Schönforst bij Aken. (Daar was zij echter, toen Dr. de Wever zijn aantekeningen maakte reeds 60 jaren verdwenen).

Opvallend is, dat de moerasandijvie op de vrij vochtige, op enkele plaatsen zelfs moerassige strook tussen de dam en de plassen (breedte ongeveer 5 meter) niet groeit, maar wel opschiet tussen de dikke blokken carbonische zandsteen en verwerende leisteen in gezelschap van zich krachtig ontwikkelende blaatrekkende boterbloemen. Op die strook grasland stonden enkel een paar wit en paars bloeiende exemplaren van de pinkster- en paardebloem.

Deze groeiplaats van de Moerasandijvie zal binnen afzienbare tijd onherroepelijk gaan verdwijnen door de uitbreiding van de steenstort van de mijn in noordelijke richting.

Een week na de vergadering verscheen in de Acta Botanica Neerlandica, vol. 9, (2), 1960 een interessant artikel van Dr. D. Bakker over deze plant in de IJsselmeerpolder. Het artikel was afgesloten in begin februari 1960. Volgens Dr. Bakker was het jaar 1959 een topjaar voor de moerasandijvie. Bovendien waren de droge perioden van de maanden juni en juli gunstig voor de verspreiding van de vruchtjes. Overal in het land en ook in Duitsland werden ze opgemerkt, en talrijk zijn dan ook de plaatsen waar de moerasandijvie in de periode van augustus 1959 tot februari 1960 is aange troffen. Op het gepubliceerde verspreidingskaartje vinden wij vier plaatsen in Zuid-Limburg. De vindplaats van de heer T o u s s a i n t staat er nog niet bij.

Dr. Dijkstra toont de larve van de reuzehaan, *Timarcha tenebricosa*, verzameld op glad walstro. De volwassen kever staat ook bekend als bloedspuwer, omdat hij bij verontrusting een rood vocht uit de gewrichten perst. Ook deelt Dr. Dijkstra mede, dat op de groeiplaats van de alpenboerekers, *Thlaspi alpestre*, 15 m boven het stroombed van de Geul nabij Camerig, waarover hij gesproken heeft in de vergadering te Heerlen op woensdag 8 mei 1957 (Zie maandblad, 46, 1957, p. 54) volgens van Rummelen een verlaten mijnschachtje aan-

wezig is. Dit zou dan een verklaring kunnen geven voor het groeien van deze zinkplant, zo ver buiten het bereik van het geulwater.

De heer Mommers doet enige mededelingen over een broedende bosuil in het stadspark te Maastricht, die in de avonduren wandelaars aanviel, die te dicht in de buurt van zijn nest kwamen. De jonge uilen, drie in getal, zijn gelukkig uitgevlogen en vertrokken. Men had reeds plannen de dieren te schieten. Onder de jonge merels en mussen is in het park een ware slachting aangericht. De braakballen bevatten bijna niets dan resten van vogels, terwijl overal de kadavers van de slachtoffers verspreid liggen. Ondanks intensief nestonderzoek heeft Verheyen in België nooit een geval van agressie meegemaakt. De heer Kemp herinnert aan de bosuil in het Thorbeckeplantsoen te Maastricht, die hem aanviel, toen hij zich verdekt had opgesteld, om iets van de dieren te zien te krijgen. (Zie maandblad, 74, 1958, p. 109). Hij nam in de buurt van Roermond aan de Maas op 9 april 1960 2 bonte strandlopers waar, 3 bontbekpluvieren, 3 kleine pluvieren, 2 scholeksters en 1 fuut. Op 30 april zaten op dezelfde plaats 1 scholekster en 2 futen. Hij hoorde de eerste zang van de nachtzwaluw in 1960 op 7 mei bij Eigenbilzen. Deze waarneming is het vermelden waard, omdat in de Avifauna van Hens wel als maand van aankomst mei vermeld staat, maar geen datum. De heer Stevens zag op 7 april boven de Maas in het Bosscherveld ten noorden van Maastricht een visdiefje; te Borgharen op 25 april 3, te Itteren op 3 mei 2 paren, op 11 mei nog een exemplaar. Op 4 mei telde hij er tussen Borgharen en Geulle wel 10. De eerste gierzwaluw zag hij te Maastricht op 14 april. Daarbij bleef het tot 25 april, toen hij er twee boven de stad zag. Daarna kwamen er geleidelijk meer. Op 1 mei waren er al minstens twee dozijn. Bij de grindbaggerkuil te Itteren zag hij op 4 mei een scholekster, op een grindbank in de Maas op diezelfde dag tussen de kokmeeuwen nog eens twee stuks. Op hetzelfde terrein te Itteren nestelt een paartje van de kleine pluvier. Merkwaardig is de aanwezigheid van 3 knobbelzwanen in dezelfde grindbaggerkuil. Op 10 mei zag hij ze voor het eerst, op 11 mei waren zij er nog. Het zijn jonge exemplaren met nogal wat bruin in het verenkleed, vooral in de vleugels. Op 11 mei zaten tenslotte op een grindplaat in de Maas tussen Bunde en

Geulle 3 zwarte sterns tussen een paar dozijn kokmeeuwen. Op dezelfde dag nam hij bij Bunde 60 tot 70 stuks van de gele kwikstaart waar; onder deze dieren bevonden zich ook Noorse gele kwikstaarten, herkenbaar aan de grijze kop, de zwarte wangen en het ontbreken van de oogstreep. De heer Kemp heeft ook wel eens de Engelse gele Kwikstaart gezien, die een gele oogstreep heeft en een groenachtige kop. Het is van belang op deze vormen te letten. Prof. Prick van de Notre Dame University te Indiana doet een dringend beroep op de entomologen, een index samen te gaan stellen van alle insekten, vooral vlinders, die ooit in Zuid-Limburg gevangen zijn. Overal beginnen de zeldzame soorten immers te verdwijnen, door ontginningen, onkruid- en insektenbestrijding, en verandering van cultures. Als voorbeeld noemt hij de tauvlinder, en zelfs de koninginpage. Mogelijk is er een verband met temperatuurschommelingen, het dieper wegzakken van het grondwater. Onderzoek is hier zeer dringend gewenst.

Uit het Stadspark zijn enkele fraaie bloeiende takken aanwezig van de *Paulownia*. Voor de zoveelste maal spreekt men zijn bezorgdheid uit over de toekomst van het park. De plannen van de Rijkswaterstaat en de voorgenomen aanleg van een Maasboulevard doen het ergste vrezen. Men vraagt zich af of er wel voldoende aandacht besteed wordt aan de vele merkwaardige en zeldzame soorten, die er in de vorige eeuw zijn samengebracht. Het bestuur wordt opgedragen, zich tot het gemeentebestuur te wenden, om te verzoeken, de plannen zoveel mogelijk is aan te passen aan bepaalde zeldzame bomen, wanneer die tenminste nog in goede staat verkeren, en anders voor een waardige vervanging te zorgen.

Van de heer Poot ontving het museum een aantal kevers, waarvan de meeste nog niet in de collectie aanwezig waren: *Donacia crassipes* F. (Giessenburg), die op de bladeren van waterlelies voorkomt; *D. tomentosa* Ahr. (Ottoland), op bladeren van de zwanebloem; *Cercyon laminatus* pas in Duitsland als nieuwe soort ontdekt, in 1959 te Zaandam aangetroffen, en te Schelluinen op licht gevangen. *Holoparamesus kunzei* Aube, aangetroffen op aangestoken appels te Groot-Schermer; *Tribolium confusum*, uit Schelluinen, waarschijnlijk geïmporteerd; *Oryzaephilus surinamensis*, een kosmopoliet, op etenswaren gevonden te Schelluinen; *Cryptophagus*

labilis Erichs uit Rimburch; *Reichenbachia fossulata* (Reichenbach) uit Colmont; en *Silvanus unidentatus* uit Gronsveld.

Van de heer Verbeek kwam bericht dat op 7 mei in het Hoosderbroek op het landgoed Hoosden te St. Odiliënberg bij het schoonmaken van een sloot het nest is aangetroffen van een waterral met 8 eieren. Men heeft nog tevergeefs getracht het broedsel te redden. Als bewijsstukken zijn een paar eieren naar het museum gezonden.

Tenslotte deelt de heer van Noorden mede, dat hij uit de zaden van de *Ginkgo biloba*, die op de vergadering van 7 oktober 1959 te Maastricht aanwezig waren, met succes plantjes heeft gekweekt.

te Heerlen op woensdag 18 mei 1960.

De heer Bult doet de volgende mededelingen: Op 10 mei ontdekte de heer Coonen om 8.30 uur een Beflijster in een hellede weide nabij het Kapellebos te Heerlen, op dezelfde plaats waar hij in '59 op de najaarstrek gezien was. Om c.a. 20 uur zagen zij hem gezamenlijk, terwijl hij voedsel zocht op het gras. Opvallend was behalve de witte bef, de lichtgrijze vlek op de vleugel. De volgende dag was hij, ondanks intensief speuren, niet meer te ontdekken. De heer Coonen had het geluk vanaf 5 mei tot en met 11 mei geregeld en soms zeer lang achtereen de Draaihals te kunnen observeren in het reeds genoemde bos. De heer Bult hoorde hem op 5 mei in het Savelsbos. Verder namen zij vanaf 25 april tot 13 mei in het Kapellebos geregeld Bonte vliegenvangers waar.

Op 8 mei hoorde Dr. Dijkstra een Karekiet bij de Weltervijver, waarschijnlijk was het de Grote karekiet. Op 14 mei werd tijdens een excursie tussen Bunde en Geulle *Polygonatum verticillatum* var. *ramosum* waargenomen. Deze variëteit van de Kransbladsalomonzegel werd door Dr. Bruna (volgens Dr. Dijkstra) enige jaren geleden voor het eerst in Nederland aangetroffen. De variëteit onderscheidt zich van de normale soort door de zeer sterke bebladering, terwijl de bloemen niet goed tot ontwikkeling komen. Waarom men deze als een aparte variëteit beschouwt, is niet recht duidelijk, het lijkt meer op een ziekelijke afwijking. In Bunde werden verscheidene exemplaren waargenomen.

De heer de Groot deelde mee, dat een boswachter geregeld slangen op de Brunssumer-

heide doodsoe. Volgens de boswachter waren het adders. Omdat deze van daar niet algemeen bekend zijn, werd gevraagd pogingen te doen een exemplaar voor determinatie te achterhalen. Vermoedelijk is sprake van de Gladde slang, welke ongevaarlijk is en het doden van deze kan beter achterwege blijven. Toch komen er in Brunssum eigenaardige dieren voor; wie hoorde ooit, dat een hamster in een boom klom?

Aan het *Hymenoptera*-nieuws van Br. Arnoud, vermeld in het vorig maandblad (blz. 28) moet nog het volgende worden toegevoegd: *Pserulus laevigatus* Schenck f.n.sp., 1 ♀ (Heerlen, 2-7-58) en de zeldzame soorten *Megachile alpicola* Alf., 2 ♀♀ (Maastricht 26-7-58), *Rophites quinquespinosus* Spin., 1 ♂ (Bemelen 15-7-59), *Heriades distinctus* Stöckh., 1 ♀ en 2 ♂♂ (Simpelveld 12-7-58), *Ptosopsis rinki* Gorski, 1 ♀ (Brunssum 18-7-58).

FORAMINIFERA FROM THE CRETACEOUS OF SOUTH-LIMBURG, NETHERLANDS. XLIX.

ON ANOTHER FORAMINIFER FROM THE MAESTRICHTIAN TUFF CHALK SHOWING EVIDENCE OF DANIAN AGE OF THAT SEDIMENT.

BY J. HOFKER

ALABAMINA MIDWAYENSIS Brotzen.

In 1948 Brotzen gave an analysis of the genus *Alabamina* (Sver. geol. Undersökning, C, 493, pp. 97—103). He distinguished several species, *A. dorsoplana* (Brotzen), *A. midwayensis* Brotzen, *A. solnäsensis* Brotzen, the recent species *A. exigua* (Brady) and *A. obtusa* (Burrows and Holland).

On outer characters, these species are difficult to distinguish, since variability is a large one. They all are characterised by a shining surface and fine pores all over the chamberwalls, a more or less lenticular test, strongly oblique dorsal sutures, more or less radial ventral sutures, no trace of an umbilical cavity, a more or less triangular apertural face (apertural septum), a deep furrow in that face just underneath the subacute margin, which deep indentation runs as a reduced, pillar-like toothplate into the chamber cavity, and a sutural narrow aperture.

The author analysed fully three of these species, recent *Pulvinulinella exigua* (Brady)

which hardly belongs to the *Alabamina*-group with its well-developed and not pillar-like toothplate (Siboga-Expedition, pt. III, 1951, pp. 322-326, figs 220-221) *Alabamina solnäsensis* Brotzen from the Paleocene and *A. tubulifera* (Heron-Allen and Earland) from the Recent (Ibidem, pp. 390—396); the inner structure clearly shows that *Pulvinulinella exigua* and the genus *Alabamina* cannot belong together and are belonging to two quite different groups of Foraminifera. Since Toulmin indicated his *Alabamina wilcoxensis* as the genotype of *Alabamina*, and since that species is a true *Alabamina*, the genus *Alabamina* has to be separated from the genus *Pulvinulinella*; many older authors have described species of *Alabamina* as *Pulvinulinella* (*Pulvinulinella exigua* is not belonging to the genus *Pseudoparrella*, which does not show the toothplates).

From the Upper Cretaceous the commoner form is *Alabamina dorsoplana* Brotzen; it is typical form from the Maestrichtian and was Jahrb., 1957, pp. 387-388, fig. 432). A. M. Visser (Dis., Leiden, 1951, p. 280, pl. 7, fig. 7) mentions it from the Maestrichtian Tuff Chalk; but the Visser-types in the Leiden-collections (No. 18864) contain three specimens of *Eponides toulmini* Brotzen, characterised by their distinct pores (see Hofker, Natuurhist. Maandblad, vol. 45, 1956, pp. 29-30, pl. 4 on p. 33; and also, Hofker, l.c. Beih. 27, 1957, pp. 383-385, *Pseudoparrella toulmini*, fig. 428). *Alabamina dorsoplana* Brotzen does not occur in the Maestrichtian Tuff Chalk.

- Fig. 1. *Alabamina midwayensis*. Drill-hole Geolog. Bureau No. 3856; 25, 80 m; upper Mb. a, dorsal side; b, apertural side; c, ventral side; × 125.
- Fig. 2. *Alabamina midwayensis*. Same sample; upper Mb. a, dorsal side in oil, showing the toothplates; b, apertural side; c, ventral side; × 125.
- Fig. 3. *Alabamina midwayensis*. Quarry Van der Zwaan, Jekerdal, Pietersberg; upper Md. a, dorsal side; b, apertural side; c, ventral side; × 125.
- Fig. 4. *Alabamina midwayensis*. Same sample, upper Md. a, dorsal side; b, apertural side; c, ventral side; × 125.
- Fig. 5. *Alabamina midwayensis*. Same sample; upper Md. Apertural side; × 125.
- Fig. 6. *Alabamina midwayensis*. Same sample; upper Md. Apertural side; × 125.
- Fig. 7. *Alabamina midwayensis*. Specimen of fig. 6; transverse section, showing apertures and toothplates; × 360.